

Een tuin voor het nieuwe klimaat

Okt 2024

Ir. Margareth Hop

1

Klimaatverandering, het KNMI voorspelt:

Meer en langere hittegolven

De kans op zware plensbuien wordt groter

2

Wat maakt een plant klimaatbestendig?

- Kan tegen hitte en helpt tegen hitte
- Kan tegen droogte
- Kan tegen (tijdelijke) wateroverlast

3

Even voorstellen: ir. Margareth Hop

- Onderzoeker bomen, heesters, vaste planten
- Veredelt nieuwe rassen
- Adviesbureau Actifolia (voor functioneel stadsgroen)

4

Urban Heat Island effect Ede - Wageningen

© Klimateffectatlas

5

Wat te doen tegen hitte in de tuin?

6

De schaduw opzoeken helpt het best

Dus plant (dak)bomen, heesters en klimplanten bij het terras
Helpt ook als het droog is

7

Verkoeling in de tuin:

Schaduw voor huizen

Schaduw voor planten

8

Verkoeling in de tuin door verdamping

Hoe meer groen hoe beter, als het niet te droog staat

9

Geef 's ochtends vroeg of 's avonds water

Zodat overdag de planten maximaal verdampen

Planten geven snellere afkoeling na zonsondergang

10

Groene daken en gevelgroen

- Isoleert huizen tegen hitte
- Bladverliezende plant: in de winter wel zon op de gevel

11

Spelen met kleur tegen hitte

Lichte bestrating, lichte potten
Zet potten in de schaduw of tegen elkaar aan

12

In hittegolven even wachten met:

- Gras maaien
- Planten snoeien/knippen
- Planten bemesten

Pachysandra

13

Planten en droogte

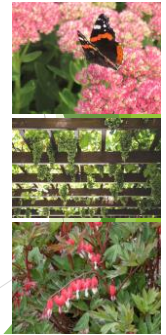
Planten hebben vaak met droogte te maken.
Hoeveel water? Zie plantenetiket
Zoek (Engels): "xeriscaping"

Manieren om met droogte om te gaan:

Droogte-specialisten (cactussen, vetplanten)
Diep wortelen (bijv. els, druif, tamarisk)
Vroegbloeiërs (gebroken hartje, bloembollen)

Verschillende strategieën combineren is goed!

14

Zichtbare aanpassing aan droogte

Marechal.be

plantbezorgd.nl

blad leerachtig
Photinia
glansmispel

klein of ingesneden
Choisya
'Aztec Pearl'

blauwe waslaag
Picea
spar

sterk behaard
Stachys
ezelsoor

plant compact
Buddleja
vlinderstruik

15

Niet zichtbare aanpassing aan droogte

Cellen die sterk water aan kunnen zuigen: helpt tegen droogte én zout

Abelia

Forsythia
Chinees klokje

Fraxinus ornus
pluim-es

Hibiscus

Yucca

16

Droge natuurlijke groeiplaatsen

Middellandse zeegebied
Rozemarijn
Salvia rosmarinus

kust
Engels gras
Armeria maritima

droog grasland, heide
Struikheide
Calluna vulgaris

bergen
Wildemanskruid
Pulsatilla vulgaris

17

Water vasthouden in de bodem

Organische stof doormengen
Licht gekleurde bodembedekkers
Licht gekleurde mulch

Symphytum azureum 'Wisley Blue' (Blauwe smeewortel)

18

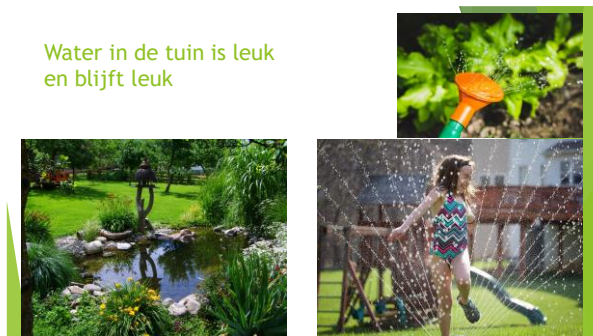

19

20

21

22

23

24

Een regentuin is niet een natte tuin!

- ▶ Regenwater hoort binnen 24 u weggezakt te zijn
- ▶ Een regentuin werkt ook bij vorst in de grond

25

Regenwater in de tuin laten wegzakken is nuttig

- ▶ Water voor de tuinplanten
- ▶ Minder plassen en minder muggen
- ▶ Minder overbelasting riool
- ▶ Grondwater blijft op peil

26

Bestraat alleen wat nodig is

Niet zo

Maar zo

27

Een terras hoeft niet bestraat

Vlonderterras

Halfverharding

28

Parkeren in de tuin kan ook groen

29

Groene daken

- ▶ Hoe dikker (en zwaarder) het dak, hoe meer opvangcapaciteit
- ▶ Klein groen dakje? Doe het zelf!

30

Even pauze!

Daarna: hoe maak je een regentuin en heel veel planten...

31

De regenpijp afkoppelen voor een echte regentuin

Het water dat valt op je huis of schuur zakt in de tuin weg. De regenpijp wordt afgekoppeld van de riolering

Kan dat? Doe de emmertest!

© William Wright

32

Hoe groot moet de opvangplek zijn?

Tuinoppervlak liefst even groot, maar minstens de helft van dakoppervlak

- Minder beschikbaar? Dan
- Wadi maken (= wat diepere greppel)
  - Of ondergrondse drainage
- Grindbuizen, infiltratiekragen etc.

33

Waar moet het water heen?

- Niet richting huis
- Niet richting burens
- Naar een lager gelegen tuindeel
- Naar een plek waar water goed wegzakt

hemelwater onderbreker

34

Regentonnen en vijvers

Alleen wat er nog bij past telt voor opvang!

© Steenbreek

35

Van het dak naar beneden: creatief

Regenketting

36

Van het dak de tuin in

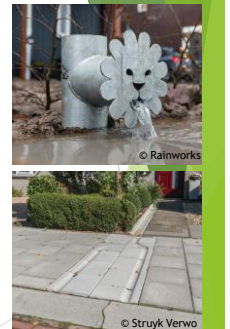

De eerste 2 m waterdicht!
Genoeg afschot
Voorkom wegspoelen grond bij de uitlaat

37

Stroompjes van het huis weg

38

Alleen ruimte tegen het huis aan?

Infiltratie-plantenbak

39

Waarom planten in de opvangplek?

- Passend bij de tuin
- Grond droogt sneller op
- Planten lokken bodemleven
- Minder erosie

40

Opvangplek aanleggen mét beplanting

- Check het reliëf: waar stroomt water heen als opvangplek vol is?
- Grond losmaken en verbeteren
- Inlaat beschermen tegen waterstroom met grind
- Aanplanten
- Naar keus: mulchlaag aanbrengen (niet drijvend!)

41

Wat voor planten zet je in een regentuin?

- Kunnen tegen droogte
- Verdragen tijdelijk onder water staan (1-2 dagen)
- Zijn goed verkrijgbare tuinplanten
- Er kan veel meer dan gras...

42

Bomen voor stadstuinen

Behalve wilg, els, es en iep ook:

Fraxinus ornus 'Mezek'
pluim-es

Liquidambar styraciflua 'Gum Ball'
amberboom

Quercus palustris 'Green Dwarf'
moerasaik

43

Bomen voor stadstuinen

Acer negundo 'Flamingo' (5-7 m, mannelijk)
Vederesdoorn

Gleditsia triacanthos 'Elegantissima'
Amerikaanse Gleditsia

44

Heesters

Hypericum densiflorum 'Buttercup'
Hertschoot

Ilex verticillata
bladverliezende hult

Viburnum opulus
Gelderse roos

45

Heesters

Symphoricarpos
Sneeuwbes

compacte rassen van *Pinus sylvestris*
grove den

Wilgen!

46

Heesters

Cephalanthus
Kogelbloem

Physocarpus
sneeuwalspirea

Clethra
schijnsels

47

Vaste planten - hoog

Eupatorium
Koninginnekruid

Miscanthus
prachtriet

48

Vaste planten - middelhoog

Molinia caerulea
Pijpenstrootje

Iris pseudacorus
Gele lis

Lythrum salicaria
Kattenstaart

49

Vaste planten - middelhoog

Aster divaricatus
Witte bosaster

Hemerocallis
Daglelie

Physostegia virginiana
Scharnierbloem

50

Vaste planten - bodembedekkers

Liriope
letiegras

Heuchera americana
purperklokje

Geranium nodosum
knopige oollevaarsbek

51

Vaste planten - lage kruipers

Stachys byzantina
Wollige andoorn

Prunella grandiflora
brunel

Veronica chamaedrys
gewone ereprijs

52

Heeft u deze? Maak daar géén opvangplek!

Catalpa
trompetboom

Cornus kousa / florida
grootbloemige kornoelje

Laburnum
gouden regen

Magnolia

53

Heeft u deze? Maak daar géén opvangplek!

Malus
Sierappel

Prunus
sierkers

Sorbus
tijsterbes

54

Heeft u deze? Maak daar géén opvangplek

Buddleja
Vlinderstruik

Buxus
palmboomje

Hamamelis
toverhazelaar

55

Combinaties

Wat kan een regentuin ook zijn?

- Mooi
- Goed voor bijen en vlinders
- Gemakkelijk in onderhoud

56

Voorbeelden

© Merlijn Michon

57

58

Voorbeelden

59

Zijn er nog vragen?

60